

Lingviko, Politikiko kaj Ekblek

Jonathan Pool
Dept. of Political Science, DO-30
University of Washington
Seattle, Washington 98195, Usono

1. Enkonduko

Dum la jaro 1984 okazas multaj prelegoj kaj aperas multaj artikoloj kaj libroj pri la kontraŭ-utopia romano 1984 de George Orwell. Tiu romano prezentas la vivon en nova brita imperio, kiun regas la plena diktatoreco de sola partio. La partia ŝtato ne nur uzas fizikan forton por puni kaj do malinstigi kontraŭpartian agadon, sed ankaŭ uzas lingvan manipuladon por malhelpi aŭ eĉ malebligi kontraŭpartian pensadon.

1984 kaj ĝiaj ideoj pri la perlingva pensregado estas ne nur produktoj de unu homa menso. Ili estas bazitaj parte sur faktaj fenomenoj, kaj ili esprimas vaste akceptatajn opiniojn. Tion ~~ist~~ lastan oni konstatas per la fakto ke ĵurnalistaj kaj popolanaj kritikoj pri ŝtataj miskondutoj ofte mencias Orwell, la romanon, kaj diversajn unue tieajn objektojn por ecigi tion kion ili mallaŭdas. Do, studante la lingvajn ideojn de Orwell, ni studas la lingvajn ideojn de homamasoj.

La romano 1984 ~~deciorezista~~ provokas nin ~~rezisti~~ serĉi la respon- don al la demando, ĉu ŝtato povas aliigi lingvon uzatan en la teritorio de tiu ŝtato kaj, se jes, ĉu per tio la ŝtato povas limigi la povon de sia popolo rezoni pri la politiko. Pli detale, ĉu ~~ia~~ tiaj lingvaj manipuloj, kiajn Orwell prezentas en 1984 estas eblaj kaj, se jes, ĉu ili igus la

uzantojn de la koncerna lingvo politike ~~obez~~ obeemaj kaj nekritikemaj?

2. Teoria ĉirkaŭaĵo

La ĝenerala formo de ~~la~~ ^{nia} demando havas du erojn, kaj al ĉiu oni povas jesi aŭ nei. Rezultas do kvar bazaj ideoj pri la ŝtata perlingva penslimigado. Tabeligante tiujn ideojn, ni povas nomi ilin jene:

Ĉu ŝtato povas aliigi lingvon?

~~Ne~~ Ne

Jes

Ĉu lingvaj aliigoj povas limigi la povon de homoj rezoni pri la politiko?	Ne	Lingvo kiel politika kanalo	Lingvo kiel politika produkto
	Jes	Lingvo kiel politika forto	Lingvo kiel politika ilo

La ideo de lingvo kiel politika kanalo supozas nek ke ŝtatoj povas manipuli lingvojn nek ke lingvaj ŝanĝiĝoj povas limigi la homan penskapablon. La strukturisma kaj raciisma skoloj de lingvostudado ĝenerale akceptas tiun ideon (Chomsky, 1975, ĉap. 4; Crystal, 1971; De George kaj De George, 1972, p. xi-xxix).

La ideo de lingvo kiel politika produkto supozas ke ŝtatoj povas aliigi lingvojn sed neas ke la rezultaj aliigoj povas limigi la rezonpovon de la popolo. Oni vidas tiun ideon ĉe pluraj ~~skoloj~~ skoloj, i.a. la Esperanto-movado, la soveta lingvoscienco dum la influo de Marr (Drezen, 1931, p. 7-25; Girke kaj Jachnow, 1974, p. ~~50~~ 50-60; Springer, 1956,

p. 16-19), kaj la nuntempa empiria socilingvistiko (O'Barr kaj O'Barr, 1976; Weinstein, 1983).

La ideo de lingvo kiel politika forto supozas ke lingvoj aliĝas per neintencaj procezoj, ne per ŝtata agado, sed ke la nature okazantaj ŝanĝoj ĉe lingvoj povas limigi la politikan penspovon. La skolo de lingva relativeco (Whorf, 1956; Judge, 1974), iuj analizoj pri la potencrilatoj inter sociaj grupoj (Bernstein, 1971; Edelman, 1977; Lakoff, 1975), kaj pluraj ~~empiraj~~ eseoj pri la ŝanĝoj observeblaj ĉe unuopaj lingvoj (Lipatov, 1971; ~~Widdowson~~ Orwell, 1945; Pei, 1973) baziĝas sur tiu ideo.

La ideo de lingvo kiel politika ilo supozas ke ŝtatoj povas aliigi lingvojn kaj ke lingvaj aliigoj povas limigi la politikan ~~penspovon~~ penspovon. ~~Malintencaj lingvaj aliigoj~~ ~~lingvaj aliigoj~~ Oni trovas tiun ideon ĉe la verkoj de iuj kritikantoj pri la politika retoriko (Skidmore, 1972, p. 177-192) kaj pri la politiko de vorta proprigismo (~~la~~ nomata ankaŭ purigismo), laŭ kiu fremde devenajn vortojn oni anstataŭigu per vortoj indiĝenaj aŭ kunmetaj (Timurtaş, 1969). Krome, almenaŭ unu nuna esploranto pri la lingvopolitiko de novaj ŝtatoj (Laitin, 1977) trovis atestaĵojn por tiu ideo.

Ŝtatoj ofte klopodas aliigi lingvojn. Interalie, ili klopodas skribebligi lingvojn, vorte riĉigi lingvojn, vorte proprigi lingvojn, gramatike/^{kaj vorte}normigi lingvojn, kaj uzatigi aŭ maluzatigi lingvojn. La ideo pri lingvo kiel politika ilo asertas ke tiaj klopodoj povas sukcesi kaj ke tia sukceso plu havas

kromajn efikojn. Inter tiuj kromefikoj, la politika rezonado de la koncerna ŝtatanaro povas ŝanĝiĝi. Pli precize, ties povo rezoni pri ~~la~~ politikaj problemoj povas, pro ŝtate kaŭzitaj lingvaj ŝanĝoj, malpligrandiĝi.

La implicoj de tiu ideo de lingvo kiel politika ilo ne haltas tie. Se ŝtato povas per lingva manipulado limigi la povon de sia popolo pensi logike pri la politiko, la ~~registaro~~ ŝtato povas per tiu ilo limigi la povon de la popolo kontraŭi la ~~registaron~~ ŝtaton. ~~La ŝtato~~ Per lingva manipulado la ŝtato povas malebligi kritikan pensadon kaj malpovigi la popolon trovi mallogikaĵojn en la politikaj deklaroj kaj teoriaj verkoj de la ŝtato. Sekve, lingvoj povas ~~helpi~~ helpi al la regantoj gardi sian regon, simile al la helpo kiun ili ricevas de sia ~~sp~~ speciala ~~dispono~~ dispono pri prestiĝo, mono, scio, kaj aliaj rimedoj (Michels, 1915).

3. La lingvopolitika teorio en ~~1984~~ 1984

Kvankam 1984 tute ne estas scienca verko, oni trovas tie la ideon de lingvo kiel politika ilo kaj plurajn implicajn hipotezojn laŭ tiu ideo. Orwell prezentas ~~tiun~~ sian specon de tiu ideo ~~per~~ rakontante pri nova lingvo. La reganta kaj sola partio de Oceanio, kiu estas ~~la~~ unu el tri grandaj imperioj en la mondo de 1984, enkondukas tiun novan lingvon per ŝanĝoj al la tradicia lingvo de la impericentra popolo, la angla. La partio ne plu agnoskas laŭnome la ekziston de angla lingvo. Anstataŭe, ĝi uzas la nomon "Newspeak" por indiki la enkondukatan oficialan lingvon kaj "Oldspeak" por indiki la tradician lingvon. Kvankam alia esploranto (Bick, 1983) decidis ~~traduki~~ traduki tiujn nomojn laŭvortere

per "Novlingvo" kaj "Malnovlingvo", mi opinias ke oni povas pli ĝuste rekrei la sent-efikon, ~~per~~ tradukante "Newspeak" per "Ekblek" kaj ~~"Oldspeak"~~ "Oldspeak" per "Eksblek".

La lingvopolitika teorio de 1984 ujas, resume, la jenajn supozojn:

- (1) Solpartirega ŝtato povas fari al la ĉefa lingvo de la popolo tiajn ŝanĝojn, kiajn la ŝtato de Oceanio faris al Eksblek, kreante Ekblek.
- (2) Tiaj lingvaj ŝanĝoj, kiaj okazis dum la transiro de Eksblek al Ekblek, igus la uzantojn de tiu ŝanĝita lingvo malpli povaj unuopulece rezoni pri politikaj problemoj, kritiki politikajn asertojn, kaj fari politikajn juĝojn kaj decidojn.

Iajn lingvajn ŝanĝojn Orwell prezentis maldetale. Pri la ~~ŝanĝoj~~ reguloj de frazkonstruado li skribis preskaŭ nenion. Pri la reguloj de la parola stilo li ~~skribis~~ skribis ke Ekblek estas babila, stakata, kaj monotona. Pri la prononco li skribis ke iuj vortoj ~~ŝanĝiĝis~~ ŝanĝiĝis, kaj ke la ŝanĝoj igis ilin pli facile prononceblaj, pli mallongaj, pli rapide direblaj, pli senakcentaj, pli raŭkaj, kaj pli malbelaj. Pri la literumado li skribis nur ke oni foje aliigis vortojn por plifaciligi la prononcadon.

Aliajn ŝanĝojn li tamen pli detaligis. Tiuj estas ŝanĝoj de la signifoj de vortoj kaj ŝanĝoj de la reguloj pri la derivado kaj fleksiado de vortoj (Orwell, 1949, p. 43, 159, 174-175, 246-256).

Vortsignifoj ŝanĝiĝis ĉefe kvin-kiele. Unue, la plej multaj vortoj iĝis unusignifaj. Due, iuj novaj vortoj ekestis kun

mem estus forigita el la lingvo. ~~Ĉi~~ Kiel fina ekzemplo, la ideologio de la partio, kiu nomig^{us} "Brita Socialismo" en Esperanto, mallongig^{us} al "Briso" en Ekblek, ~~mal~~^{kaŝante} ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} la implican sed dubindan aserton ke ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} /gi vere estas brita kaj ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} vere estas ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} socialisma.

La dua detale prezentita lingva ~~mal~~^{ŝanĝaro} ~~mal~~^{mal} en 1984 estas novaj reguloj pri derivado kaj fleksiado. Neformale difinate, derivado estas la procezaro per kiu oni ŝanĝas la frazan rolon aŭ la signifon de vorto. ~~mal~~^{mal} Fleksiado estas la procezaro per kiu oni elektas inter la subrojloj de iu vorto en iu fraza rolo. Ŝanĝi substantivon al verbo aŭ statverbon al agverbo estas ekzemploj de derivaĵoj. Ŝanĝi ununombran ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} adjektivon al plurnombra estas ekzemplo de fleksio. La derivaj kaj fleksiaj reguloj de Ekblek malsimilis al tiuj de ~~mal~~^{Eksblek} ~~mal~~^{mal} kvar-kiele.

Unue, Ekblek estis pli ~~mal~~^{mal} regula. Ĝi ne plu uzis la plej multajn esceptojn de ~~mal~~^{Eksblek} ~~mal~~^{mal} Ekzemple, dirinte "good" por la signifo "bona", oni ~~mal~~^{mal} uzis la regulan sufikson "-er" kaj diris "gooder" por la signifo "pli bona", anstataŭ la neregula ~~mal~~^{Eksblekaĵo} ~~mal~~^{mal} /"better". Simile, ~~mal~~^{mal} ĉe Ekblek oni regule fleksiis la antaŭe neregulajn substantivojn rilate al la nombro kaj la antaŭe neregulajn ~~mal~~^{mal} verbojn rilate al la tempo.

Due, Ekblek estis pli simpla. Kvankam ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} Eksblek uzis plurajn regulojn por ~~mal~~^{mal} ~~mal~~^{mal} unu celo, Ekblek uzis nur unu regulon por unu celo. Ĉe Eksblek, ekzemple, oni derivis adjektivon el substantivo per pluraj diversaj finaĵoj kaj

eĉ per tutaj vort-anstataŭigoj. Ĉe Ekblek, tiaj derivaĵoj okazis ĉiam per unu sama regulo, sufiksi la substantivon per "-ful". ~~Ekzemplo~~ Ni rigardu kelkajn tiajn derivaĵojn:

Substantivo Substantivo	Adjektivo		Signifoj
	Eksblek	Ekblek	
crime	criminal	crimeful	krim/o/a
thought speed	speedy	speedful	rapid/o/a
wood	wooden	woodful	lign/o/a
place	local	placeful	lok/o/a

Trie, Ekblek ~~ekzistas~~ rilate al derivado kaj fleksiado estis pli ĝenerala. La reguloj estis uzeblaj ne ĉe iuj vortoj sed ĉe ĉiuj vortoj. El iu ajn substantivo oni ~~devas~~ povis fari adverbon; el iuj ajn adjektivo oni povis fari ĝian malon; kaj tiel plu. Ĉe Eksblek, kontraŭe, ekzistis multaj malpermesoj kontraŭ la aplikiĝo de iuj ~~reguloj~~ reguloj al iuj vortoj, aŭ kontraŭ iu ajn aplikiĝo de iuj reguloj. Ekzemple, por maligi iun ajn vorton ~~malpermesita~~ de Ekblek oni povis prefiksi ĝin per "un-". Jen kelkaj tiaj ~~derivaĵoj~~ derivaĵoj:

<u>Eksblek</u>	<u>Ekblek</u>	<u>Esperanto</u>
bottom	untop	malsupro
defeat	unwin	malvenko
dark	unlight	malhela
left	unright	maldekstra
poorly	ungoodwise	malbone
differently	unsamewise	malsame
waste	unsave	malŝpari
urinate	undrink	maltrinki
on the contrary	unwise	male

Kvare, la derivado kaj fleksiado de Ekblek ~~regis~~ estis pli regata. La reguloj nek de Eksblek nek de Ekblek estis sufiĉe precizaj por ke oni povu precize antaŭscii la formon de nova vorto havanta iun signifon. Se, ekzemple, per la prefikso "un-" oni forĵetebbligis unu el du male signifaj vortoj, iu devis decidi kiun konservi kaj kiun forĵeti. Ĉe Eksblek, tiajn decidojn faris la tuta lingvanaro per procezo de reciproka influado kaj neformala interkonsentado. Ĉe Ekblek, tiajn decidojn faris la ~~lingva~~ lingva fako de ~~la~~ ŝtata instanco.

Reguleco, simpleco, ĝeneraleco, kaj regateco estas, do, la ecoj de ~~Eks~~ la derivado kaj fleksiado kiuj ~~pli~~ pliigis dum la transiro de Eksblek al Ekblek.

Laŭ la implica teorio pri lingvopolitiko en 1984, la menciitaj lingvoŝanĝaj specoj, ~~kaj~~ precipe rilataj al la signifoj de vortoj kaj la reguloj pri derivado kaj fleksiado, ~~kiuj~~ ~~ekblek~~ povas rezulti de ŝtata lingvoregado kaj povas siavice helpi al la ŝtato limigi la povon de sia popolo rezoni unuopulece pri politikaj aferoj. Ekblek, laŭ Orwell, samtempe faciligis por-partian pensadon kaj malfaciligis kontraŭ-partian pensadon. Parolantoj de Ekblek povis rapidege respondi al iu ajn politika demando aŭ aserto per la ĝusta ~~razonanta~~ frazo, ĉar Ekblek minimumigis la bezonon pensi antaŭ paroli. Ĝi estis ~~ĝi~~ "preskaŭ perfekta ilo" per kiu oni povis "elŝpruci la ĝustajn opiniojn tiom aŭtomate kiom mitralo elŝprucas kuglojn." "Oni esperis ke korekta lingvaĵo iam povos elflui el la laringo tute sen ~~la~~ kunlaboro de la pli altaj cerbaj ~~centroj~~ centroj" (Orwell, 1949, p. 253-254). Ekblek ankaŭ servis por apartigi

la popolon kaj la ideojn de la estinteco. Laŭ Orwell, homoj povantaj legi Ekblek ne povus ~~legi~~ per tio legi Eksblek, almenaŭ se la tiulingva teksto uĝus politikajn aŭ filozofiajn vortojn, ĉar tiuj vortoj nun aŭ havus tute malsamajn signifojn aŭ simple ne plu ekzistus.

Tiaj lingvaj ŝanĝoj, laŭ la teorio de Orwell, efikus ne ĉiujn homojn en la koncerna ŝtato, sed nur tiujn kiuj lernis la ŝanĝitan lingvon. En Oceanio, la plimulto de la loĝantaro restis ekster la politika sistemo kaj la nova kulturo. Ilia ~~kons~~ manko de konscio similigis ilin pli al bestoj ol al homoj kaj igis nenecese instrui al ili Ekblek por ke ili ne ribelu. Ekblek estis ilo por regi la pensojn de la edukita popolero. La implica supozo en 1984 estas ke, se la ŝtato sukcesos anstataŭgi Eksblek per Ekblek ĉe tiu parto de la popolo, la ebleco de liberiga revolucio por ĉiam malaperos.

4. Teorio kaj faktoj: Ekblek kaj Esperanto

Je la unua penso, la teorio pri lingvopolitiko kiun oni povas trovi implica en la romano 1984 ŝajnas praktike ~~nepruvebla~~ neprovebla. ~~Ĉu oni povas konstati~~ ^{supozita} ĉu oni povas konstati ~~ĉu oni povas konstati~~ Esploristo ne povas emigi ŝtaton ~~grande ŝanĝi~~ multe ŝanĝi sian ĉefan lingvon, nur por konstati ĉu la ŝtato sukcesos kaj ĉu, se jes, la politika penspovo de la koncerna lingvanaro post tio rapide malpliigos. Tamen, ekzistas faktoj kiuj nerekte atestas pri la supozoj de tiu teorio.

Unue ni konsideru la demandon, ĉu ŝtato povus _____
 ŝanĝi sian ĉefan lingvon tiel kiel la oceania ŝtato ŝanĝis

Eksblek en 1984. Parto de la provo pri tiu supozo povus esti konstato pri ĉu Ekblek-speca lingvo estus eĉ ebla. Se ne, oni ne devus plu demandi ~~ĉu~~ kiel oni povus ĝin krei. Do, ĉu Esperanto estas Ekblek-speca lingvo? Se jes, la ebleco de tia lingvo estas jam pruvita.

Grandparte oni povas prave aserti ke Esperanto estas ekblekeca. La plena dudirekta konsento inter la distingaj sonoj kaj la skribaj literoj de Esperanto, kaj la regula akcento de Esperanto, faciligas ~~ĝian prononcon~~ kaj do rapidigas ĝian prononcigon. Esperanto, kompare kun la eŭropaj lingvoj de kiuj ĝi prenis la plejmulton de siaj vortoj, ~~ĝenerale~~ ĝenerale havas pli multajn vortojn ~~malpli signifajn~~ sen ~~bazaj~~ pluraj baze malsamaj signifoj (Witkam, 1983, p. IV-106). Ĝi ^{certe} ~~ĝenerale~~ ankaŭ havas pli multajn vortojn kiuj ne estas tradukeblaj al aliaj lingvoj per solaj vortoj (Witkam, 1983, p. IV-99). La grandaj reguleco, simpleco, kaj ĝeneraleco de la reguloj pri derivado kaj fleksiado ĉe Esperanto estas vaste konataj kaj ne bezonas atestaĵojn.

Parte, tamen, Esperanto ne estas ekblekeca. La vortoj de Esperanto ~~malpli~~ esprimas plurajn proksimajn signifojn proksimume samofte kiel tiuj de la ĉefaj eŭropaj lingvoj (Witkam, 1983, p. IV-107-108). Esperanto ne pli ol aliaj lingvoj ujas vortojn kiuj esprimas malajn politikajn signifojn laŭ la situacio. Ŝajne ne ekzistas ~~ĉu Esperanto~~ konceptoj esprimeblaj per aliaj lingvoj kaj tute ne esprimeblaj per Esperanto. Esperanto eĉ malpli ol ~~ĉu Esperanto~~ pluraj ĝiaj devenaj lingvoj kreas vortojn per kunmeti stumpoj de aliaj vortoj. Kaj la derivado kaj fleksiado de Esperanto ne estas,

kompore kun tiuj aliaj lingvoj, tre regataj.

Kelkaj ecoj de Ekblek mankantaj al Esperanto tamen ĉeas aliajn lingvojn. Tiuj estas la ekzisto de male signifaj politikaj vortoj (Danet, 1976), la ekzisto de stumpe kunmetitaj vortoj (ekz. ~~kolhoz~~ "kolhoz" kaj multaj aliaj en la rusa, "cointelpro" kaj multaj aliaj en la angla), kaj la regado de ŝtataj instancoj pri la derivado kaj fleksiado (ĉefe ĉe konscie evoluigataj lingvoj de ekskolonioj kaj ĉe la teĥnikaj terminoj de iuj lingvoj kun jam modernaj vortstokoj).

Restas do nepruvitaj la ebleco ke la ĝenerala vortprovizo de lingvo uju nur plene unusignifajn vortojn kaj la ebleco ke ideoj esprimeblaj en unu lingvo ne estu esprimeblaj en alia. Pri ambaŭ eblecoj ekzistas granda dubo. Kvankam teorie oni povus disigi la apartajn signifojn de ĉiuj vortoj per vortkreado, tio ~~limfu~~ tiom obligus la grandon de la vortstoko ke estas dubinde ke homoj povus lerni tian lingvon (Witkam, 1983, p. IV-108). Kaj, laŭ multaj lingvistoj, lingvoj ĉiam povas esprimi antaŭe neesprimitajn ideojn, kondiĉe ke oni sufiĉe zorge strebu per la ekzistaj rimedoj (Crystal, 1971).

Estas ne surprize ke Ekblek plurkiele similas al Esperanto, ĉar Orwell pasigis multan tempon kun E. Lanti kaj aliaj aktivaj esperantistoj kaj en Parizo kaj en Londono (Crick, 1980, p. 175, 189-191, 254-255). Orwell ankaŭ konis aliajn lingvajn fenomenojn kiuj eble kontribuis al liaj ideoj pri Ekblek, interalie la Bazan Anglan (Crick, 1980, p. 425), la telegrafan lingvuzon de ĵurnalistoj (Steinhoff, 1975, p. 169),

diversajn lingvajjn ideojn de aliaj verkistoj (Steinhoff, 1975, p. 167-168), kaj la publikan lingvuzon en la gazetaro, la sociaj sciencoj, kaj la ŝtataj instancoj (Orwell, 1945). Tamen, la gramatiko de Ekblek baze similas pli al tiu de Esperanto ol al tiu de la Baza Angla; ekzemple, oni rajtas ~~monxi~~ prefiksi nur 50 adjektivojn de la Baza Angla per "un-" por maligi iliajn signifojn, dum oni rajtas prefiksi iun ajn ~~okcidentan~~ vorton de Ekblek kaj de Esperanto per la respektiva maliga prefikso. La plena ĝeneraleco de la reguloj pri derivado kaj fleksiado ĉe Ekblek kaj Esperanto kreas altan gramatikan muron inter ili kaj aliaj lingvoj. Krome, eĉ se Ekblek iel similas al la Baza Angla, tiu ne estas funkcianta lingvo, do ĝi ne povas helpi al la proviĝo de la teorio de Orwell.

Manke de kontraŭaj indikoj, ni devas supozi ke ĉiuj ecoj de Ekblek helpis al la oceania ŝtato subpremi la politikan rezonpovon ĉe sia popolo. Esperanto, do, havante plurajn komunecojn kun Ekblek, povas servi kiel almenaŭ parta provilo pri la dua ero de la teorio, la supozo ~~kaxilingva~~ pri la pensefikoj de ekblekecaj lingvaj ŝanĝoj. Se tiu supozo veras, ni povas atendi ke Esperanto-uzantoj malpli kritike kaj malpli unuopulece pensas pri politikaj problemoj ol homoj kiuj ne scipovas Esperanton, kaj ke esperantistoj povas pensi pli lerte kiam ili komunikas per ordinara lingvo ol kiam ili komunikas per Esperanto ~~xmknxiozmkam~~. Tio validus se la kompara lingvo ne estus pli regata rilate al derivado kaj fleksiado ol Esperanto, kaj se la komunikado ne rilatus al eventualaj stumparaj vortoj en la kompara lingvo.

~~Kvankasoj~~

La ekzistaj atestaĵoj pri la politika konduto de esperantistoj ne apogas la kredon ke ~~la~~ esperantlingva scipovo sufiĉas por subpremi kontraŭregiman politikan pensadon. Forster (1982, p. 320-326) trovis ke la ~~esperantista~~ anaro de Brita Esperanto-Asocio estas, statistike, iom pli randema politike kaj religie ol la ~~rest~~ cetera loĝantaro de Britujo. Krome, interne de la Esperanto-movado mem ŝajnas ekzisti almenaŭ tiom da disputado kaj dissplitiĝemo rilate al la politiko de la movadaj instancoj kiom oni trovas ĉe alispecaj movadoj kies anoj ne lernis Esperanton. Se, do, ekzistas tiaj efikoj kiajn Orwell prognozis, ili estas tro subtilaj por konstato per observi amasajn kondutojn.

Ĉu, do, per pli preciza mezurado kaj eksperimentaj metodoj oni povus trovi ~~la~~ la prognozitajn pensefikojn? Por ~~provi~~ provizore sondi tiun eblecon, ~~mi~~ oni povas prezenti al esperantistoj problemon de politika rezonado kaj konstati ĉu ili rezonas pli sukcese kiam ili ricevas tiun problemon per Esperanto aŭ kiam ili ricevas ĝin per alia lingvo. Laŭ la teorio de Orwell, ili devas malpli efike rezoni kiam ili komunikas per Esperanto.

Tian provizoran studeton mi faris dum la 69-a Universala Kongreso de Esperanto, 21-28 julio 1984, en Vankuvero, Kanado.